

FORRÁSOK

A Borszékért Alapítvány és a Borszéki Polgármesteri Hivatal közérdekű lapja

VISIT HARGITA A SPANYOLORSZÁGI NEMZETKÖZI TURISZTIKAI VÁSÁRON

COTRIGĂȘANU CRISTINA ÉS HOSSZU GABRIELA A VISIT HARGITA KÉPVISELETÉBEN

A Visit Hargita részt vett azon a spanyolországi FITUR Nemzetközi Turisztikai Vásáron, amely az év egyik legfontosabb turisztikai eseménye a királyságban. A kiállítást Madridban, az IFEMA központban rendezték meg. Románia nemzeti standját a Gazdasági, Digitalizációs, Vállalkozásügyi és Turisztikai Minisztérium szervezte. A Visit Harghita mellett további 24 romániai kiállító – utazási irodák, turisztikai egyesületek és helyi hatóságok – képviselték az országot.

A Visit Hargita standját a spanyolországi FITUR Nemzetközi Turisztikai Vásáron meglatogatta Florea-Tiberiu Trifan főkonzul és Raluca Mihăilă, a Spanyolországi Román Nagykövetség ügyvivője, valamint Bogdan Bădescu gazdasági tanácsos is.

A vásár során a Visit Hargita márka és Hargita megye turisztikai kínálata került bemutatásra, kiemelve Borszék és Maroshévíz fürdővárosokat, a természetes és egyedi látványosságokat, például a Maroshévízi Mezőtermális Vizesést, a Mini Erdély Parkot, a Szent Anna-tavat, a Jezer-tavat, a Gordon-hegyi Jézus Szívét, a

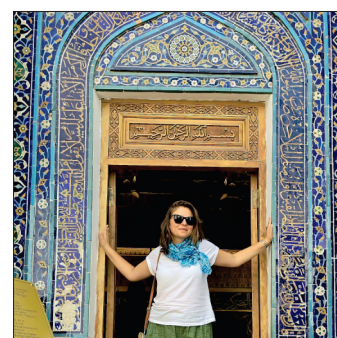
Kelemen-Görgény-Hargita vulkáni láncot, valamint a gyógyvizeket, történelmi templomokat és kolostorokat. Emellett népszerűsítették az olyan családbarát programokat is, mint a sípályák, bobbályák, husky túrák, hőlégballonozás és kézműves foglalkozások.

(folytatás a 2. oldalon)

PÉLDAKÉPEK SZIN JÁNOS (MEDVEPÁSZTOR)

“Egy jó példa erőt ad, pozitív életszemléletet közvetít, előre visz, és segít felismerni azt, amiben igazán jók lehetünk. A példaképeket nem lemásolni kell, hanem ihletet meríteni belőlük” – vallja Kádár Annamáriával a Zimmethausen Szakliceum tantestülete is.

2. OLDAL

fotó: Stan Timea Anca

BŐRÖNDBE ZÁRT TÖRTÉNETEK ÜZBEGISZTÁN KÖZÉP-ÁZSIA GYÖNGYSZEME

4. OLDAL

III. SZALONNAFESZT RÍMEKBEN

5. OLDAL

(folytatás az 1. oldalról)

A FITUR statisztikái szerint a rendezvényen 255.000 látogató, 155.000 turisztikai szakember és 9.500 vállalat vett részt 156 országból, ami 10%-os növekedést jelentett az előző évhez képest.

A szervezőknek köszönetet mondtak a borszéki és maroshévízi Turisztikai Információs Központok képviselői, akik Hargita megyét és annak turisztikai értékeit népszerűsíthették. Mi is csatlakozunk a

FITUR „Proud. We are Tourism” (Büszkék vagyunk. Mi vagyunk a turizmus) mottójához, hiszen az eseményen kivételes lehetőséget biztosított a globális turisztikai közösséggel való kapcsolatteremtésre.

ORSZÁGOS TURISZTIKAI INFORMÁCIÓS ÉS NÉPSZERÜSÍTŐ KÖZPONT-CNIPT BORSEC

PÉLDAKÉPEK SZIN JÁNOS (MEDVEPÁSZTOR)

fotó: facebook.com/Szin János (Medvepásztor)

SZIN JÁNOS

A Zimmethausen Szaklíveum havonta olyan személyeket lát vendégül, akik inspiráló élettörténetükkel, értékrendjükkel irányt tudnak mutatni a diákoknak, motivációt adni a tanuláshoz, kitartáshoz.

A kezdeményező ft. Elekes Szabolcs plébános első alkalommal, január 31-én olyan vendéggel beszélgetett, aki nem ismeretlen a borszékiek számára, hiszen a tavalyi Random fesztiválon már volt szerencséjük az érdeklődőknek meghallgatni Szin János (Medvepásztor) élettörténetét. Ha a Kedves Olvasó mégis lemaradt volna róla, érdemes elolvasni:

„A húszas éveim elejétől két évtizeden át sikeres vállalkozó voltam.

Mesés otthonomból nem hiányzott a fedett úszómedence, a konditerem és egy föld alatti lőtér is volt a házamban. Volt olyan év, amikor három luxusautót vásároltam. A világ számos egzotikus országában vadásztam, de azt is megtehettem, hogy Mexikóban szilveszterezzek.

Aztán elérkezett 2002.

Álltam az ablak előtt, és tartottam a kezemen a leletet, melyen agydaganatot di-

agnosztizáltak nálam. 34 éves voltam, nagyon akartam élni. Tudtam, hogy agydaganatom van, de nem tudtam, hogy mennyi van hátra az életemből. Alkudoztam a Jóistennel, kértem, hogy gyógyítson meg, odaadom az összes vagyonom az egészségemért, csak még láthassam felnőni a gyerekeimet. Amolyan „modern” hívő voltam akkoriban, olyan, aki csak akkor fordul az Úrhoz, amikor bajban van.

Az üzlet megkötöttet.

Megműtöttek, a daganat jóindulatú volt. Néhány évig még szednem kellett gyógyszereket, de ma már egyet sem szedek.

Megkaptam az Úrtól, amit kértem.

A műtét után pár évvel elvesztettem a vagyonomat. Kérésemnek megfelelően az üzlet megkötöttet: az egész vagyonom az egészségemért...

Hogyan lesz valaki medvepásztor?

A medvepásztori munka lehetősége Bőjte Csaba ferences szerzetes ötlete nyomán született meg. Csaba testvér úgy gondolta, hogy jót tennének ezek a lesek a tusnádfürdői gyermekotthonban lakó gyermekeknek, és a székely embereknek is:

hadd lássák, nem muszáj külföldre menni dolgozni, a szülőföldjüknek is vannak természeti értékei, szépségei, amit a világ minden részéről ide látogató turisták ámulattal csodálnak.

A szerzetes Máté Bence világhírű természetfotóssal – aki a világ több országában épített leseket – osztotta meg elképzelését, akinek megtetszett az ötlet, és elfogadta a felkérést.

A betegségből felépülve, a tönkrement vállalkozások és a tekintélyes vagyon elvesztése után, évekkel később a világhírű természetfotós – akit korábban ösztöndíjjal támogattam – keresett meg az Erdélyben létrehozandó medvelesek helyszínének kiválasztására, kivitelezésére és működtetésére, melyre igent mondtam.

Kiköltöztem Tusnádfürdőre, és Csaba testvér gyermekotthonában laktam az első évben.

A munka abból állt, hogy meg kellett keresnem a környéken a fotós lesek létesítéséhez a legjobb helyszíneket. Hónapokig csak az erdőt jártam. Miután megtaláltam a helyszíneket, elkezdtek építeni az első lest. Amikor elkészült, két hónapig minden délutánt a lesben töltöttem, hogy megfigyeljem a medvék mozgását. Mikor szinte már minden medvét „név szerint” ismertem, és biztos voltam abban, hogy minden nap megjelennek, megnyitottuk a lest a turisták számára. Évekig boldog medvepásztorként éltem a havasokban. Túrákat vezettem, megmutattam a barátaimat, a medvéket az érdeklődőknek.”

Az inspiráló élettörténetet a diákok lenyűgözve hallgatták, s egy hamuban sült pogácsát is magukkal vittek tarisznyájukban: „A gyerekkori álmok valóra válhatnak.”

Köszönjük ft. Elekes Szabolcsnak a kezdeményezést, valamint Borszék Város Önkormányzatának az anyagi támogatást. Jövő hónapban világbajnokok látogatnak hozzánk, megéri a következő számot is elolvasni!

MÓGA RENÁTA

SZENT BALÁZS PÜSPÖK, VÉRTANÚ

Az a győzelem, amit az Úr Krisztus aratott a halál és az értelmetlen szenvedés meg a bűn fölött, az Ő Egyházában a szentségek és a szentelmények által árad a hívő emberek felé. A baj csak az – baj?! –, vagy inkább a hitnek a nehézsége? –, hogy a győztes Krisztus jele a feszület: a keresztt és a megfeszített Krisztus. Ezért nem könnyű hinni, nem mindig könnyű hinni. S főként nagy próbái a hitnek a betegségek és szenvedések. Az Úr Krisztus azért adta nekünk a szentségeket és szentelményeket, hogy ahhoz a győzelemhez segítségnek minket, mely a hit erejének jutalma.

A szentségek – hét szent jel – az embernek az élet fontos fordulópontjain és a leglényegesebb kérdések megoldásához adják a megszentelő kegyelem segítségét. A keresztség először adja a megszentelő kegyelmet, a többi szentség visszaadja, illetve úgy módosítja, ahogyan éppen a következő életállapothoz (házasság, papság) kell.

A szentelmények az élet apró mozzanataihoz hozzák a segítő kegyelmet. Szinte nem is lehet összeszámlálni, hogy az Egyház hányfajta szentelményt ismer és használ, kezdve a szenteltvízen, folytatva a lakás megáldásával, a szentképekkel,

érmékkel ... és a Balázsáldással.

A Balázs-áldás, mint szentelmény, az egészségünkkel kapcsolatos témakörökre vonatkozik: hozza és fölkinálja az ember számára a mindenható Isten és a megváltó Krisztus segítségét a betegségekhez és más küzdelmeinkhez.

Ez az áldás Szent Balázshoz kötődik, aki orvos volt, majd Szebaszte püspökévé választották. A hagyomány megőrizte róla, hogy – miközben amennyire lehetett, próbált kitérni üldözői elől, hiszen a keresztényüldözések idején élt – végig az életén mindig, mindenkin segített. Mégpedig az áldásával tudott segíteni.

Mert hívő ember volt, aki tudta, hogy az Úr Krisztusnak mindenek fölött hatalma van. Ő, „a betegség ismerője”, aki átélte a lélek szenvedéseit is – megkísértettséget és teljes elhagyatottságot –, kereszthalálával és föltámadásával valóban legyőzte mindazt, ami az ember számára a betegségben és szenvedésben értelmetlen, céltalan, kilátástalan. Nem szüntette meg véglegesen ebben a földi életben a betegséget, nem vette el a szenvedést. Hanem ezek elfogadását annak a szeretetnek a jelévé emelte – a keresztáldozatával –, amely szeretet mindenre képes, mindenben győzedelmeskedik

Istenért, a felebarátért, önmagáért.

Amennyiben egy embernek üdvösségére válik, Isten bármiben segít. Ezt bizonyítja a számtalan csodálatos gyógyulás, melyek a Balázs-áldáshoz és más szentelményekhez kötődnek. Ha pedig az ember úgy érzi, hogy most nem jön az a gyógyulás, amit annyira kívánt és kért, akkor a szentelménnyel jön az erő elviselni azt a próbatételt, ami éppen következik; vállalni a lélek javaiért az áldozatot, ami Krisztus szenvedésének kiegészítése. A Balázs-áldást fogadni azt jelenti: hívő ember vagyok, aki tudom, hogy az egészségem is a Teremtő Istentől való. És kérem a segítséget. Tudván, hogy van orvostudomány, vannak nagy orvosi eredmények, Istennek legyen ezekért is hála. De mindenekfölött tudom, hogy az egész orvostudomány nem tudja megtenni azt, amit a megfeszített Krisztustól kapott áldás tesz az életemmel. Mert Ő tudja adni az erőt is, mindenhez; a kórokozók legyőzéséhez is, a betegség viseléséhez is.

És egy igazán hívő, katolikus lélekre ez nagyon jellemző: ismeri a szentelményeket, szereti ezeket és él velük, ezért egész élete, minden apró mozzanatával együtt, az Úr Krisztus színe előtt és az Ő áldásával folyik.

ELEKES SZABOLCS

ÜTŐS ESTE A DOBOS DIÁKOK ÉVES FELLÉPÉSE

Február 21-én a dobos tanítványok izgalmas produkcióval rukkoltak elő, amely során Azahria dalaira doboltak.

A felkészülés során a gyerekek komoly kihívásokkal szembesültek, hiszen a dalok az ő szintjükhöz képest jóval összetettebbek voltak. Ez azonban jelentősen hozzájárult a fejlődésükhöz, hiszen a nehezebb darabok gyakorlása és előadása rengeteg tapasztalattal gazdagította őket.

Az esemény fő célja az volt, hogy a dobosaim színpadi tapasztalatot szerezzenek, kipróbálják magukat a dobok mögött egy közönség előtt, és átéljék a fellépés élményét. Emellett motivációs eszközként is szolgált, hiszen a fellépés közeledtével mindenki még nagyobb lendülettel vetette bele magát a gyakorlásba. A rendezvény lehetőséget

forrás: facebook.com/primariaborsec

biztosított arra is, hogy a tanulók bemutathassák fejlődésüket a közönségnek.

Ez az élmény nemcsak a gyerekek számára volt meghatározó, hanem a szülők, barátok és rokonok számára is, hiszen betekintést nyerhettek abba, hogy az itthoni dobosok hol tartanak zenei fejlődésükben. A hosszú távú cél az, hogy a gyerekek a zenei pályán folytathassák útjukat, akár zenekarokban, akár zeneiskolákban. Az elmúlt évek során több mint 150-200 gyerek tanult nálam, és sokan közülük már sikeresen alapítottak zenekarokat vagy kerültek be zeneiskolákba. Ez az esemény is hozzájárult ahhoz, hogy a gyerekek tovább fejlődjenek és közelebb kerüljenek zenei céljaik eléréséhez.

SZERECEÁN OSSZIÁN

BŐRÖNDBE ZÁRT TÖRTÉNETEK

ÜZBEGISZTÁN KÖZÉP-ÁZSIA GYÖNGYSZEME

fotó: Stan Timea

SZAMARKAND AMUR TIMUR MAUZÓLEUMA

Üzbegisztán Közép-Ázsia legnépesebb országa, egyike azon "isztán"-oknak, melyek a Szovjetunió összeomlása után alakultak a 90-es években. A 21. század utazóinak még nem sugall sokkal többet ez a név, viszont, ha azt mondjuk a "selyem útjának" egyik legfontosabb állomása, akkor felcsillan az érdeklődés. Modern, felgyorsult világunkban, ahol minden információ és akár minden úticél egy képernyő-érintésnyire van, úgy érzem, hogy egyre inkább vágyódunk a meglátogatott helyszínek mellett a mesékre, a misztikumra, arra a hangulatra, amit Marco Polo akkor érezhetett, amikor elhagyta Európát, hogy felfedezze a távoli Kelet csodáit. Erre a belső készítésre válaszolt üzbegisztáni utazásom.

Az Európában még sötét középkornak nevezett időszakban Közép-Ázsiában bámulatos kereskedelmi városok épülnek ki a kietlen sivatagi tájban egy-egy vízforrás közelében. Igazi történelmi, vallási, művészeti olvasztótégelyként továbbítják azt a tudást és életvitelt, amelyet a karavánok hoznak Távol Keletről. Szamarkand, Bukhara, Khiva - településnevek, melyek majd királyságokká nőttek ki magukat és a kézművesség, a kelet-nyugat irányú kereskedelem szimbólumaivá váltak. A térség

történelme ágas-bogas, viszont néhány fordulópontja meghatározta jellegét. A Perzsa Birodalom hatáskörében levő vidék különösen gazdaggá vált a kereskedelemnek köszönhetően, fővárosa Marakanda (a későbbi Szamarkand), vallása a zoroasztriánizmus, avagy a tűzimádók vallása.

fotó: Stan Timea

BUKHARA ÓVÁROSA ESTI FÉNYBEN

Említésre érdemes, hogy makedón Nagy Sándor Kr.e. 329-ben elfoglalja a vá-

rost, feleségül veszi Roxánát, a helyi király lányát, de mielőtt csapataival tovább vonulna az indiai szubkontinens felé kijelenti: „minden, amit eddig tudtam Marakanda városáról, igaz volt, kivéve, hogy sokkal szebb, mint ahogyan mondták nekem”. A Krisztus utáni századokban földrajzi fekvésének köszönhetően Üzbegisztán igazi multikulturális térséggé válik: keresztények, buddhisták, zoroasztriánusok, kereskedők, művészek, tudósok találkozóhelye lesz. A 7. század fordulópontot hoz a városok életében: eljött az arab világ ideje. A volt Perzsa Birodalom területeit elfoglalja az iszlám kultúra, fokozatosan eltörölve emlékeit és Közép-Ázsia a muzulmán felvirágztatás időszakába kerül. Üzbegisztán első aranykorát a 8-9. században éli meg, arab kalifatusi státust kap, és fővárosa, Bukhara, az iszlám világ egyik leggazdagabb városa lesz rivalizálva Bagdaddal, Kairóval vagy Cordobával. Művészek, irodalmárok, tudósok kapnak ott-hont a híres arab egyetemeken (u.n. medreszéken) mint például Abu Ibn Sina (vagy Avicenna) filozófus és orvos, aki kidolgozta az első igazi orvostudományi tanulmányt, melyben osztályozta a betegségeket és okaikat, gyógymódok metodológiáját határozta meg és munkája egészen a 18. századig Európa orvosi egyetemein hivatkozási alapot jelentett. A békének és gazdagságnak hamarosan véget vet Genghis Khan mongol hordájával, aki 1219-ben átkel a hegyeken és a földdel egyenlővé teszi Szamarkand és Bukhara városát. Becslések szerint több mint 3 millió emberáldozatot lehet számonkérni a mongol invázió, amellett, hogy az addigi virágzó városokból semmi nem maradt, csak romok.

Üzbegisztán reneszánszát a 14. században éli meg AMIR TIMUR nagy hadvezér uralkodása alatt, melynek idején sikerült egyesíteni az üzbég törzseket és új országa fejlődésének csúcspontjára emelte meg. Fővárosa, Szamarkand, káprázatos alakot öltött ebben az időben, mecsetjeit, medreszéit, az uralkodói család kriptáit az iszlám művészet legcsodálatosabb díszítéseivel látták el, és a mai utazót a kék szín minden árnyalatával tündöklő műemlékek egy olyan mesebeli világba röpítik vissza, ahol csak egy kicsit kell képzelődni és máris lelki szemeink előtt ott vannak a karavánok tele csodás selymekkel és csillogó ékkövekkel.

STAN TÍMEA ANCA

(folytatás a következő számban)

III. SZALONNAFESZT

A Culturarium Egyesület 2025. február 22-23-án szervezte meg immár harmadjára a híres-neves SZALONNAFESZTJÉT, mely olyannyira jól sikerült, hogy nem egy beszámolót, hanem inkább rímes beharangozót teszünk közzé, ezzel is számítva arra, hogy jövőre lesz belőle negyedik kiadás is.

Esment SzalonnaFeszt tartatik Borszéken!

*Immár harmadikszor kerül sor eme téli,
farsangi történetre,
melynek főhőse a disznó,
díszvendégei a szalonnák,
kolbászok s egyéb fáintos húsfélék,
hangulatfokozói pedig a mennyei sajtok,
ízek, szirupok, pálinkák, teák, mézek
és egyéb zamatos falatok!
(Ezt jelzik a brit tudósok által összegyűjtött
adatok.)*

*S hogy a külseje is kényeztetve legyen,
szappanok, olajok, ékszeres s egyéb
szépszeresek közül is választhat az ember –
hisz nincs bennük vegyszer!*

*Ez az idej termelői vásár felhozatala,
pirospozsgás orcájú vásárosaink portékáit
s tűzrakásunk száraz fáit e hideg időben
meleg szívvel ajánljuk!*

ZSÜRIZÉS KÖZBEN

A TOMBOLA NYERTESE

*De hogy a vásár ne csak vásár legyen,
s hogy a zsűri is egyen, ezt-azt szájába
vegyen,*

LESZ VERSENY,

*melyen a szalonnák és kolbászok
közül kikerülnek a legászabb ászok,
a szalonna- s kolbászigászok!*

*Tudjuk, hogy a házi szalonna, házi kolbász
minden falatja aranyat ér annak,
aki csinálta:*

*sózta, forgatta, füstölte,
a malac almát takarta s a disznó fülét
vakarta.*

*De ne tartsd meg csak magadnak,
bizonyítsd a versenyen, hogy finom,
s vele babért hogy aratnak!*

*S ha azt hiszed, kisujjadbán a disznóság
csinja-binja, végy részt a kvízen, hadd
lássuk, magát el ki bírta!*

*Hogy sokáig s jó kedvvel mulathass,
vedd fel legmelegebb csizmádat, gatyádat.
Pálinkával lesz minek megvesd az ágyat –
ne félj, lesz bőven eleség,
nem korgó gyomrod kerget haza!*

(...)

*Az emelt hangulatért a zenészek felelnek,
a csíki banda, a népszerű Tarló –
mert kezük a húron jár, nem a kolbáson!
Ki húzza reggel, délben s este a táncszobában,
télien úgy, mint nyáron,
az biza legény a gáton!*

FAZAKAS EMESE

fotók forrása: www.facebook.com/AsociatiaCulturariumEgyesulet

MIT JELENT A NEVEM? FOGLALKOZÁST JELENTŐ CSALÁDNEVEK

A foglalkozásnevek eredete emberi cselekvés alapján úgy alakulhatott ki, hogy a cselekvést végző személyt a cselekvés szavával jelölték meg (pl. kovácsolást végző személy – kovács, személynévként Kovács). A legtöbb ilyen vezetéknev egyértelmű, érthető, de vannak feledésbement, eltűnt foglalkozások, amelyeknek emléke csak a családnevekben maradt fenn. Ezekből a régi, sokszor ismeretlen vezetéknevekből válogattam párat.

Tímár – bőrt készítő, illetve egyszerűbb lábbeliket varró mester. A szó ismeretlen eredetű, talán a timsós főnévvel függ össze.

Csiszár, Csiszér – a „csiszol” ige származéka, a foglalkozást jelző „ár” képzővel

(pl. bűvár, tanár). Az eredeti jelentés a kardok, páncelek csiszolásával kapcsolatos. A második jelentés kissé avuló értelmű tréfás célzás lehet arra, hogy lókereskedők az öreg lovakat a foguk lereszelésével „fiatalították” meg. Így a lócsiszár lókereskedőt is jelenthetett.

Pintér – régi magyar családnév, foglalkozásnév volt, jelentése: hordók, faedények készítésével foglalkozó mesterember. Hasonló családnevek: Bodnár, Hordós, Kádár, Kádas, Vedergyártó, Vedres

Révész – a „rév” szóból alakult az „ész” képzővel, jelentése folyami átkelő ott, ahol nincs híd. A révész a folyók bizonyos pontjain a két pont között rendszeresen közlekedő

kisebb hajók, kompok átkelő szolgálatában dolgozó személy, rendszerint felelős kompkészítő. Szókapcsolatokban is előfordul a „rév” szó pl. „révbe ér”, „házasság révén”.

Kháron ladikja – az Alvilág révésze, több ezer éves szimbóluma a kultúránknak, aki a holt lelkeket szállította át csónakjában a túlvilágra. Ez a jelképes kifejezés a görög mitológiából került több nemzet kultúrájába.

Tudom, hogy szótári jellegű az ilyen felsorolás, ezért egyszerre csak kevés névvel „kötünk ki”. Mindig legyünk büszkéek a nevünkre, el ne maradjon róla az ékezet!

BALLAI ERZSÉBET

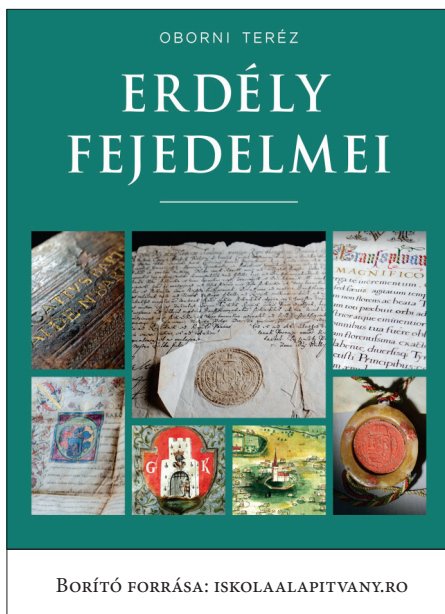
OBORNI TERÉZ: ERDÉLY FEJEDELMEI,

BUDAPEST – KOLOZSVÁR, 2023,

MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR – ISKOLA ALAPÍTVÁNY

A szerző 1960-ban született Balasgyarmaton. Az Eötvös Lóránt Tudomány Egyetemen diplomázott 1983-ban és 2012-től egyetemi docens. Kutatási területe az Erdélyi Fejedelemség politika- és kormányzattörténete. Tagja volt a 2016-ban megjelent három kötetes Székelyföld története című nagymonográfia szerkesztőbizottságának.

Jelen műve, egy nagyméretű (album-szerű) keménytáblás kötet, fotókkal gazdagon illusztrálva. A szerző sok korabeli forrást használt az események taglalásánál. Ismerteti a Fejedelemség létrejöttének történetét, egyedi kormányzati rendszerét. A mohácsi csata és Buda elvesztése a Magyar Királyságot három részre szakította. A középső részét a Török Birodalomhoz csatolták, nyugaton és északon a Habsburg-családból való királyok uralkodtak, míg a keleti részen Erdély- új országrész- Szapolyai János (1570-1571). Erdély területe Máramarostól Brassóig, s onnan az Al-Dunáig, illetve a Nagy Magyar Alföldig tartott, beleértve a Partiumot is. Területe 59 000 km², lakossága 955 000. Történelme folyamán különböző államalakulatokhoz tartozott: Dák királyság, Római Birodalom provinciája, Magyar Királyság integráns része, török függőségben, Habsburg alárendeltségben, majd 1920 óta Románia részeként. Ez alatt a közel 150 év alatt 18 fejedelem uralkodott hosszabb-rövidebb ideig. A szerző minden fejedelmet külön

fejezetben tárgyal, kiemelve a legfontosabb politikai, társadalmi és egyházi eseményeket, amik abban az időben történtek. De megismerhetjük az illető fejedelem származását, rokoni kapcsolatát és még sok érdekes dolgot. Volt, aki csak rövid ideig uralkodott: **Báthory** András alig hét hónapot 1599.03.29-1599.10.31.(meggyilkolták), **Székely** Mózes (az egyetlen székely származású uralkodó) 1603.04.15-07.15. négy hónapot. **Báthory** István és **Rhédey** Ferenc 2-2 hónapot és **Thököly** Imre alig egy hónapot. De volt, aki többször is trónra került, II. **Rákóczi**

György (1548-1557 és 1558-1559 között). **Báthory** Zsigmond (1586-1599 és 1601-1602) megosztó személyiség volt. A román vajdák is hűségesküt tettek neki, ez által Moldva és Havasalföld uralkodója is volt. **Bocskai** István (1607-1608) volt az, aki a hajdúk számára szabadságlevelet bocsájtott ki. **Brandenburgi** Katalin, **Bethlen** Gábor özvegye az egyetlen női uralkodó (1629-1630). **Barcsay** Ákost (1658-1660) a török szultán ültette trónra. **Apafi** Mihály (1661-1669) próbált nemzetközi kapcsolatokat kiépíteni, hogy Erdély önállóságát megőrizze a török kiűzése után. **Bethlen** Gábor komoly katonai és politikai sikereket ért el, ezért jogosan hívták „Erdély aranykorának” ezt az időszakot. **Thököly** Imre (1690.09.22-1690.10.25.) volt, aki 1690-ben a zernyesti csatában aratott győzelmével megszerezte a fejedelmi címet, de a karlócai békét követően száműzetésbe kényszerült, az Oszmán Birodalomba, ott is halt meg. II. **RÁKÓCZI** Ferenc (1704-1711) az Erdélyi Fejedelemség utolsó-nem Habsburg- fejedelme is száműzetésbe kényszerült. Rodostóban halt meg 59 éve korában.

A 362 oldalas nagymonográfia átfogó képet ad az Erdélyi Fejedelemségről. Érdekes időt szakítani a fejezetek olvasására, és a sokszor zárzavaros korszakok alaposabb megismerésére.

Jó olvasást kíván,

FARKAS ALADÁR

SERDÜLŐKORI PROBLÉMÁK

Ez az időszak nemcsak a szülő, de a gyerek számára is megterhelő. A hormonális és testi változások mellett meg kell küzdenie a benne dúló feszültségekkel, helyére kell tenni zavaros érzéseit. Egy bizonyult és nehezen érthető világban, mely számára idegen, sötét és félelmetes, meg kell találnia saját útját. Meg kell küzdenie a szülői és a kortársi elvárásokkal. Be kell illeszkednie úgy, hogy közben maga sem tudja, hová szeretne tartozni.

Semmiképpen nem javasolt a túlzott szigor, mert az visszacsap! Támaszkodni kell arra, amit addig tettek a gyermekért. A nevelésük nem volt hiábavaló, és ha azt is érzik, a gyerek eltávolodott, vissza fog térni!

Türelemmel, megértéssel ugyanakkor a határok fenntartásával és keretek megtartásával könnyebbé válik ez az időszak.

A serdülőkor három legfontosabb feladata:

1. Szülőkről való fokozatos érzelmi leválás, elszakadás
2. A szexuális szerep személyiségbe való beépítése, az „új” identitás kialakítása
3. A jövőbeli társadalmi szerepre való szocializáció (pályaválasztás, társadalmi normák beépítése a személyiségbe)

Serdülőkori vészjelek. Mire figyeljen a szülő?

1. Gyerekes félelem a felnőtté válástól.
2. Merev, túlkontrollált viselkedés:

(folytatás a 7. oldalon)

MESÉLŐ MŰLT

BORSZÉK, GYEREKEK, 1943

Veress Elemér szegedi orvosprofesszorral, a kitűnő akvarellistával járjuk az erdőket, hegyeket, a Bükk-havas és a Tölgyesi-szoros vidékét. A professzor vázlatokat készít, mi meg számocázunk, vagy csodáljuk a tájat, amellyel nem lehet eléggé betelni. Egyszer elkap az eső bennünket, nagy fenyőfa alá állunk. Jó messzire tőlünk a tisztáson tanya van. Szalad egy asszony felénk az esőben, hogy hajlásnyi távolságra érjen: - Tessen befáradni mihozzánk! Bemegyünk a házba. A „tisztá szobába” vezet, megkínál helylyel, aztán „engedelmet instál”, hogy ő is leülhessen. Kérünk egy pohár vizet. Borvízzel kínál meg. Meg akarjuk fizetni. Nem fogadja el. - Ingyért adja nekünk a jó Isten! - mondja. (Apropó: Szovátán a Casino- vendéglőben 1 pengő 50 fillérbe kerül egy üveg borvíz!) Egy más alkalommal a Bükk-havas alján betérünk egy esztinába.

Székely asszony fogad illedelmesen. Tejet kérünk (hogy nagyot mondjunk neki) borszéki áron. Tej nincs, de tejfölt tud adni. - Olcsóbban számítom, mint a borszéki ára - mondja -, mert „helybe jöttek” az urak. De nem kerül sor a vásárra, mert amikor az asszony leemeli a hatalmas köcsögöt a polcra, kicsúszik a kezéből, a földre esik és szétfolyik. Kártalanítani akarjuk, mert nagyon haragszik saját magára az ügyetlensége miatt. Nem fogadja el. - Nem szolgáltam semmivel, nem jár semmi! Nem lehet rátukmálni egy fillért sem.

A magyar bírói kar egyik ismert, köztiszteltben álló nagy előkelősége mesélte nekünk:

„Lent jártam Borszáken, a faluban ... Feltűnő, hogy mennyire le van rongyolódva ez a szegény nép ... Nem csoda, a legtöbbjük erdei munkából él, termőföld alig van ...

Találkoztam egy öt-hat éves kis fiúcskával. Pendelyben van, az is csupa rongy... Adok neki egy pengőt, hadd örvendeztesse meg a szüleit... Észre se vettem, a gyerek mögött jött a nővére... Kilenc-öt esztendő leánya, annak is csupa rongy a ruhája. Rátámad az öccsére: - Adod mindjárt vissza a pénzt! Nem vagy te koldus! Szégyelld magad! A gyerek vissza akarja adni a pengőt. Nem fogadom el. Próbálok okosan beszélni önérzékes nővérevel. - Nem kérte a pénzt az öcséd. Magamtól adtam, hogy vegyen cukrot rajta ... - Nem szabad neki elfogadni idegentől, - mondja a leány. - Nem vagyok idegen, székely vagyok én is - föllenttem bíró létemre. - A bácsi székely? - kérdezte gyanakodva a leány. - Hová valósi? - Udvarhelyi... Erre megnyugodott. - Köszönjük szépen, - mondta, kézen fogta a kis öccsét és elvezette...”

Székely atyafi jön az erdőből, a Bükk-havas felől és kötélén maga után húz egy kis medvebocscot, alig nagyobb, mint egy pulikutya. A fürdőtelepen át vezet az útja a faluba. Elállják az útját és körülveszik a fürdővendégek. - Honnan hozza? Hogy került magához? - Az öreg székely türelmesen válaszol. - Tegnap megfogtam a testvérit ... Ma meg ezt... - Hol fogta? - Ugyanazon a helyen ... Fáról szedtem le ... Kicsapta őket az anyjuk, hogy szokják az életet... - Nem félt, hogy az anyamedve meglepi magát? Hiszen széttépte volna! - A' bizon könnyen megeshetett vóna ... De hát jó ára van az ilyen bocsnak. A rizikót vállalni kell, ha keresetet akar az ember. Úgy bizony, tisztelt vállalkozó urak az erdélyi fürdőhelyeken rizikót is vállalni kell, ha keresni akar az ember ...

Orbók Attila

Esti Ujság, 1943-08-14 / 183. szám

KÖZREADJA: PETHŐ CSONGOR

(folytatás a 6. oldalról)

spontán megnyilvánulásoktól, saját intenzíven megérintenek. gondolatoktól való szorongást jelez

3. Kisebbségekkel vagy nagyobbakkal teremt kontaktust, kortársak között magányos, visszahúzódó.

4. Túlzott kötődés a szüleihez: a leválási folyamat nehézségét jelzi.

5. Érzelemnélküliség, közömbösség: olyan helyzetekben, melyek másokat

6. Nem érdekli a jövője, hárítja a kérdéseket, vagy irreális tervei vannak (önismeret, önreflexió elégtelensége).

7. Képzelet és valóság bizonytalan elkülönítése.

8. Félelemkeltő gondolatok, fantáziák túlzott megjelenése.

9. A cselekedetek, gondolatok idegenné

válása: saját akaratától függetlennek éli meg, amit csinál.

A serdülőkor sok szélsőséges hangulati, érzelmi, indulati megnyilvánulással jár. A szélsőséges viselkedés tartóssága vagy megmerevedése komolyabb elakadást jelez. Ekkor kell gondolni arra, hogy szakembert keresen fel!

KOVÁCS J.

GOMBÁK – TÉVHITEK ÉS BABONÁK

FOTÓ: KOLOZSI ISTVÁN

A gombák világa tele van izgalmas felfedezésekkel, de sajnos rengeteg tévhit és babona is él róluk a köztudatban. Ezek közül sok teljesen félrevezető, és akár veszélyes is lehet, ha elhisszük őket. Nézzük meg a leggyakoribbakat!

Sokan hiszik, hogy a forrázás vagy a kalapbőr lehúszása megszabadítja a gombát a mérgeanyagoktól. Ez sajnos nem így van! Például a hírhedt gyilkos galóca toxinjai hőállóak, így bármennyire is próbálkozunk, sem forrázással, sem házi praktikákkal nem semlegesíthetők.

Az a hiedelem is elterjedt, hogy a mérgező gombák vágás után színt váltanak, például megkékülnek. Ez igaz néhány tinóru fajnál, például a farkastinóru vagy a sáttantinóru ese-

tében, de ugyanígy kékülhetnek teljesen ehető tinóruk is. A gyilkos galóca viszont sosem színeződik el. Ezért ez sem megbízható módszer a gombák biztonságos fogyasztásának eldöntésére.

A konyhai praktikák sem segítenek! Hiába figyeljük, hogy a főzés közben a hagyma vagy az ezüstkanál elszíneződik-e, ez semmilyen kapcsolatban nincs a gomba mérgezőségével.

Ugyanígy hibás az a gondolat is, hogy ha egy állat megeszi a gombát, akkor az ember számára is biztonságos. Sok állat, például a csigák, gond nélkül elfogyasztanak halálos mérgező gombákat is.

Fontos megjegyezni, hogy egyedül a galambgombák (nálunk népi nevén kenyérgomba, kékhátú stb.) kóstolgatása megengedett! Ha egy galambgomba csípős, akkor nem ehető – ha viszont semleges ízű, akkor nagy valószínűséggel biztonságos. Minden más gombafaj esetében tilos kóstolással próbálkozni!

A legjobb tanács, amit adhatunk: ha nem vagy száz százalékosan biztos egy gombában, ne szedd fel, vagy kérd ki tapasztalt gombász véleményét! A gombák világa csodálatos, de fontos, hogy biztonságosan fedezzük fel, és ne hagyatkozzunk régi babonákra és tévhitekra.

FAZAKAS LAJOS

HOGYAN TUDNÉK ÉLNI NÉLKÜLED?

A Vándormozi elhossa **Demjén Ferenc** dalait Borszékra

Romantikus, zenés magyar vígjáték

– 105 percben

Időpont: 2025. március 21., péntek 18:00

Helyszín: Borszéki Művelődési Ház

Jegyár: 25 lej

Jegyek elővételben megvásárolhatók:

- Polgármesteri Hivatal
- Turisztikai Információs Iroda
- A helyszínen

Szeretettel várunk mindenkit!

forrás: facebook.com/primariaborsec

SAKK VODA COSTELLE

A januári számban megjelent feladvány megoldása:

1. -b5

2cxb6-Hb7

3b5-Hc5#

Megoldás: Vodă Costel

Új feladvány!

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot, majd a megoldást küldjék el a turism.borsec@gmail.com e-mail címre.

A megoldást a következő számban közöljük.

*Bástya=B / Huszár=H / Futó=F / Vezér=V / Király=K. A gyalogot nem jelöljük, csak a mezőt ahová lépnek.

ÚJ DIAGRAMM:
A FEKETE LÉP, MATT 3 LÉPÉSBŐL.

SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS KAPURÓL KAPURA:

2025. MÁRCIUS 17. HÉTFŐ

2025. ÁPRILIS 21. HÉTFŐ

BORSZÉK VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA - ISSN 1224 - 1709

Felélős szerkesztő: Móga Renáta

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Elekes Szabolcs, Farkas Aladár, Fazakas Emese, Ferenczy József, Kolbert Tünde, Kovács Júlia, Pethő Csongor, Stan Tímea Anca

Számítógépes szerkesztés: Móga Attila / Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós

A cikkek tartalmáért az aláíró személy a felelős.

